

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VI. Sextus resistendi modus, Tentationum origines explorare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

ram crucem evehendo præcipitavit. Ita Deus certissimo sui causâ laborantes suis subsidiis non destituit: auxilio suis venit potentissimus adjutor. Ad ipsius enim honorem præcipue spectat hoc bellum, quod adversum nos geritur. Ergo fidus Dei ex toto corde nostro, in omni tentatione nostrâ. *Et enim universi, qui sustinent Dominum, non confundentur. Fiet Dominus refugium pauperi; adjutor in oppugnantibus, in tribulatione. Ergo sperent in te, qui noverunt nomen tuum, quoniam non dereliquisti quærentes te. A magnâ in Deum fiducia pendet omnis hæc victoria. Cum Deo audere, principium est victoria. Juvante Deo gigantem stygium vel puer sternit. Freta Deo virtus vincit omnia.*

CAPUT VI.

Sextus resistendi modus,

TENTATIONVM ORIGINES EXPLORARE.

Diabolus in omnes quas vult formas sese induit.

Ovid. meta. morph. l. 14. propius finem mihi pag. 193.

Ambros. tom. 4. lib. 1. de Cain & Abel, cap. 5. mihi p. 117.

6. Contra tentationes muuimentum, Tentationum origines explora. Exod. cap. 4. v. 2. & 3.

Nemo unquam potuit tam vero nomine appellari Proteus aut Vertumnus, quam tentator diabolus. Proteus, seu Vertumnus, ut somniabant pœci, in omnes, quas voluit, formas sese induit. Satanas omni Vertumno, Proteoque omni mutabilior in omnigenam speciem se variat.

— formas sur aptus in omnes.

Huic amabilem sese, illi formidabilem; huic formosum, isti deformem, huic blandum, alteri terrificum exhibet; huic dulcem illi acedulam, alii mixtam præbet potiunculam: & durus & mollis est, prout affectum esse novit, eum quem decipere conatur. Huic offert subsidium ad scandendum, illi ad natandum, alii ad volandum, isti ad reptandum. His pennas pavoninas, istis gruum aut struthionum plumas, illis gallinaceorum jubas, aliis upparum cristas imponit, prout quemque ornatum plumatili scit delectari. Murimus crumenas saturas, in numeris patinas onustas, cantharos plenos, coronata pocula, quibusdam etiam dulcissimum ingerit succum, mutabilior omni Protheo. Ipsa etiam regna pollicetur.

Elevat enim, inquit Ambrosius, & extollit mentem suavis verbis, ostendit omnia terra regna. Ibi tu cave, ne capiaris præterlabentibus & non manentibus, in quibus magna tentatio est. Terenderat Christo diabolus primam laqueum gula, secundum jactantia, tertium ambitionis & avaritiæ. Tu ergo Vigila, Principiis obsta; Tu Ora & Repugna, Fiduciamque omnem in Deo colloca; de his resistendi modis jam dictum. Addimus sextum: Tentationum origines explora, de quo jam didicimus.

§. I.

Deus enim interrogans Moysen: Quid est, inquit, quod tenes in manu tua? Respondit Moyses: Virga. Cui Deus iterum: Projice eam in terram. Projecit, & versa est in colubrum, ita ut suggeret Moyses. Hic quæri potuisset de Moysen: Cur tuum ipse scipionem fugis? Respondisset Moyses utique: Putabam me baculum gestare manu, sed ut video, coluber est, quem nemo non fugit. Quid esse cenferis, ô mortales, res creatas omnes, præcipue illas, quas Mundus velut aurea idola colit? Quid omnes Mundi voluptates, quid magni nominis amplitudo, & omnes honorum gradus, quid montes aurei & thesauri universi? Humana vitæ baculus sunt ista, inquiunt, his fulcimur, his nitimur; absque his vivere supplicium est. Inter vivos numeramus, & à nemine honorari mors est. Inter homines agere, & ab omni delectatione ac voluptate arceri tartarum est. Aurâ velci, & omni pecuniâ destitui, vivi hominis sepultura est. Pecunia rerum omnium domina cibum, potum, vestitum, domum, cuncta vitæ subsidia suppeditat. Planè baculus vitæ, necessarius tam paci quam militi; ubi non est pecunia, ibi non est

vita. Sed, ô boni homines, projicite, obsecro, hunc vitæ baculum in terram, serioque cogitate istud: Cum nos sepulchrum hauserit, quid pecunia omnis proderit? Jam versa est in colubrum virga, fugite, fugite.

Hic Epicætetus salubre monitum subjiciens: *Vnaque que res, ait, duas habet ansas: unam tolerabilem, alteram intolerabilem. Si frater injuriam fecerit, non eâ prehende, quæ facit injuriam, eâ enim ejus ansa est intolerabilis. Sed illinc potius: esse fratrem, esse unâ educatum; Sic prebendes eum, quæ est ejus ansa tolerabilis. Res sanè quælibet suam, & commodum Res quælibet & incommodum habet. Aurum, voluptas, honor, ceteraque rerum conditarum, duabus apprehendi possunt ansis, tolerabili & intolerabili. Si honorem aurum, voluptatem consideres solum ut corporis bonum, ut grande emolumentum, ut suavissimum vitæ præsidium, ut pictum, & elegantissimum baculum, cave, mi Christiane, manus fœdè combures; hæc ansa candens est, non tangenda: si autem illa omnia penitus inspicias, ut tentationis materiam & fomentum, quo diabolus incautos agit in ruinam, jam non venustus baculus, sed venenatus coluber videbitur; fugies illum, si sapias. Divinæ paginæ attestantur: *Creaturæ Dei in odium facta sunt, & in tentationem animabus hominum, & in misericordiam pedibus insipientium. Cogita, quælo, quilibet es, non istud tantum; hoc mihi suave, hoc jucundum, hoc volupe, hoc corpori gratissimum est: sed unâ etiam cogita, hoc grande animi malum, tentationis fomes, dulcè toxicum est, inelcat ut occidat.**

Sapiens ille, quem dixi, à Stoâ philosophus: *Sin-gulis in rebus, inquit, quæ vel delectant, vel usui serviunt, vel diliguntur, memento considerare, cujusmodi sint, exorsus à minutissimis. Si ollam diligis, te ollam diligere, nam eâ constrictâ non perturbaberis. Si siliolum aut uxorem; hominem à te diligere: nam eo mortuo non perturbaberis. Considera siliolum saluberrimum. Ita profusus, si ceræam incunculam, si crystallinum vitrum, si scutellam, porcellanam, ames, memento hanc amorem tuum istæ, allis, lapsique unico confringi; ita vestem tuum subduci; habitacionem & domum charam, incendio consumi, hominum charissimos tam facile mori, quam vitrum frangi posse. Hoc igitur cogitatione tibimet depinge: Istud quod delectat, quod diligo, duas habet ansas, una bonum corporis, altera malum animi monstrat; priorem ansam cave tangas; urit: tange alteram, quæ pericula & tentationes prodit. Eò Stracides monet: *Communionem mortis scito: quoniam in medio laqueorum ingrediens. Ideo cum tibi spes lucelli affulerit, præcipitentem manum contine, tentatio est, laqueus est. Voluptas blandiens invitat? subtringe cupiditatem; mera fraudes & infidie sunt. Arridens honor titillat? cautissimus incede, & misericordiam cave.**

Ignorantia horum multa millia hominum miserimè seducit, qui tentationis escam ab unâ solum parte aspicientes: Hoc lucrosum est, ajunt, hoc iuctandam, hoc honorificum: mox igitur illud obviis ulnis acceptemus. Ratiocinatio pessima. Rem ab alterâ etiam parte considera, & tentatoris dolum tentationisque periculum manifestè deprehendes: si inelcari te pateris, jam vortasti hamum, non amplius tuus es, jam captus es.

§. II.

Pharmacopolæ ita inaurant carapotia, ut utiis conspectis dicas: En aureolor pulchellos globulos, quis illos non avidè gluriat? Sume igitur, & dentibus commole ac gluri, experieris illorum dulcedinem, brevique senties, quantum molestiarum & tumultus in ventre moveant. Ita diabolus inaurat ea, quæ doctis dictis consuadere cupit. Ita venenatam escam sed voluptatis factu charo sparfam alloquis blandissimis prosequitur. Ita Samuelis filios muneribus inelcavit, quod Regum saltu testantur: *Declinaverunt post avaritiam, acceperuntque munerâ, & v. 1.*

nera, & perverterunt iudicium. En catapotia inaurata, quæ senis optimi duobus filiis attulerunt mortem. Nam illi perverterunt iudicium donariis corrupti.

Rex sapiens & sanctus David, qui prudentiâ & sanctimoniâ reges omnes antecellit, suos tamen liberos non optimè educavit. Illustre huius specimen Amnon juvenis tentatione carnis turpissimè inflammatus oculos adjecit ad forem suam Thamarè. Hem, quàm insolens tentatio! Ad explendas cupiditates nequissimas nactus est palatinum famulum valde opportunum Jonadabum, hominem ex asse nebulonem, qui non tantum non dissuasit facinus, sed ejus exequendi modum docuit. O regie sanguis, ô juvenis inconsideratissime! hæc catapotia sunt inaurata, brevî senties amarorem, & quidem letiferum. Ita proflus evenit, nam paratro jam flagitio eam ipsam forem suam Thamarè, quod regis factis credimus, *Exosam habuit odio magno nimis, ita ut majus esset odium, quo oderat eam, amore quo antè dilexerat.* O pilulas nimum amaras! Ipse Amnon ob scelus istud in mensâ fratris Absalonis jam temulentus est confusus. O bolos nimum acerbos! Videte quid effrenatæ possint libidines, En feriem malorum tristissimam, tentationibus obsequi. Si Amnon credidisset esse tentationem, cavisset.

Adonias aequè Davidis filius, Amnonis frater germanus, sacrificium & à sacrificio convivium instituit opulentissimum, ad quod omnes fratres suos, & belli duces invitavit, Salomonem solum præterit, idque suavis & impulsus gratiationis pessimæ. O Adoniâ, ô nimum ambitiosè juvenis! hanc, obsecro, ambitiosissimam temeritatem cohibe: quidquid enim speciosi nominis prætexueris culpæ, acerbo fato audaciam hanc lues; catapotia sunt inaurata, ne te fallant, brevî ea senties amarissima. Nihilominus quod cæpit, audere persequar. Dissimulata res est ad id temporis, miniatula tamen facinorosi oppressa est. Sed Adonias insuper, cum minor natu frater Salomon jam ad clavum sederet, rex, in conjugem petivit formosissimam puellam Abisag, quæ patri David ministraverat. Tentatio speciosa, sed multò pessima; sub auro letalis laruit amaror. Iniquum Adoniæ visum est, sic secum agi. Ego, ajebat, natu grandior frater minorem videam regali folio residentem, ita mihi diadema & sceptrum è manibus rapiantur? Hoc igitur conjugium, quod destinavi, successum habear, velint nolint superi. De reliquis deinceps videbimus. Ne istud ausis, ô nimum projecte juvenis ad audendum. Hoc pharmacum auro vestitum fallit, actum de vitâ, si glutieris insidiosum hoc aurum. Hoc profecto Salomoni exactissimè suboluit, ideo Bethabææ maritrix dixit: *Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniæ? postula ei & regnum. Hodie occidetur Adonias. Eoque die occisus est.*

Sic Absalon ejusdem parentis filius, juvenis vafer & nequam, ambitione plenus, non adeò vesana consilia videbatur coquere, sed ea proprius inspecta, superbißimæ tentationis erant machinamenta. Sic argumentabatur Absalon: Pater meus rex admodum prudens & magni consilii est, sed consilium non perinde consequuntur facta; prospicienter decernit, sed decreta non exequitur, aut lentissimè: Ego si rerum potiar, longè aliter Reipublicæ me impendam; probè statuta serio molimine prosequar, ut nemini non consultum sit. En pharmacum & verè venenum, sed auro tectum. Abstine, quisquis es, abstine his talibus catapotis; mors tuis sese decentissimè abscondit. Absalon suis met consiliis irretitus, demum miserabile ac vivum funus cæli terræque odium pendit in quercu, suis capillis velut laqueis innexus, & tribus Joabi lanceis confusus, spiritum extremum infelici arbori suspendiarius infelicitissimus impendit. Sua ipse consilia horruisset Absalon, si ea diaboli tentatoris credidisset esse merissima va-

framenta. Ita tentationibus plena sunt omnia. Scito igitur, quia in medio laqueorum ingredieris. Optimè dixit Bernardus; *Mimus semper malitia patrem nocuit; nec unquam bonus, nisi boni simulatione deceptus est.*

Bern. serm. 66 in Cant. apud. mihi pag. 793.

§. III.

Noluit Christus in panes in mare saxa, noluit è fastigio templi se demittere, oblata regna Mundi noluit admittere; scivit non suæ fami, nec honori suo id suaderi, tentationem aureis scripturâ dictis velaram, paribus effatis repulit. Ita nos erudit, omnia in utramque partem libranda, utramque rerum, aniam examinandam, sed unam demumprehendendam. Una rei ansa est: Hoc auctoritatem conciliat, hoc argumenam auget, hoc mihi voluptatem creat. Hæc ansa prima est pessima; planè non tangenda. Altera est: Attende tibi, mera hæc latet tentatio, nisi pedem figas autissimum, capieris: Creaturæ De facta sunt in odium & in tentationem animabus hominum. Quisquis ea; quæ alligant, ab utraq; hac parte inspicis, hunc tentator non facile decipit nisi volentem.

Omnia in utramque partem sunt libranda.

Subinde perus aut hera studio strophium, aut chirothecas, aut pecuniæ aliquid neglectam spargunt, ut isto experimenti genere discant, quàm fideles in suâ domo famulos aut famulas alant. Hamus est escâ tectus, experimentum & tentatio est, non fortuna, bona invenire talia. Si ancilla aut servus vel leviter sapiat, dicet: tam fatuus non sum, ut ad ista meas ego manus comburam. Hic cerno mulcipulam; non ingredior, quidquid hoc lintei vel auri sit, non clepo. Ad experiendam fidem meam hæc sparsa sunt. Non tango insidiosam hanc picem. Sed hero potius aut heræ actutum id indico. Ita mediastinus vel focaria cavet, & à furto sibi temperat, quia tentationem esse non ignorat. At verò servus veccors & stultus, si pecuniæ sit avidus, ubi ubi invenerit propitiâ fortunam, rapit; ita strophium, aut nummos, aut vinum inventum mox abdit, sed ita se furem prodit. His enim vestigiis deprehenditur, quàm homo nullius fidei, & promptæ furacitatis sit. Hinc illi nihil nisi probè clausum & oblatum committitur, quia pessimum dedit specimen in tentamento.

Hoc ipsum nos omnes ac singuli assidue cogitemus. Cave tibi; tentaris. Attende, medius laqueorum ingredieris; Attende. Ubique & in rebus pane omnibus tentationes gliscunt. Exemplis vicinissimis rem monstramus.

Accumbimus mensam; appetentia & fames stimulant, cibi sapiunt, palato potus insigniter responder, humanissimæ ad edendum hortatiuncule accedunt. En blanda quidem sed potentissima tentatio. Quàm primum hinc Temperantiæ metas transilire. Attende igitur, & cave; alioqui certò vinceris, & comedendo ac bibendo transilies metas. Ita cum pecunias quotidie tractemus, præsentissima semper est tentatio ad pecuniæ amorem inobservabili trahens fallaciâ. Et quoties nos ac nostra laudantur? Mera est tentatio, quæ hominem sui amore ac pretio reatissimè fallit. Scito igitur communionem mortis, scito plurimum amaroris teterimi his inauratis globulis regi, scito tentationum laqueos nusquam non oppanos. Tentatio igitur tentationum origines explora, & facile invenies, quod à carne oritur, in carnem desinere; quod à superbiâ incipit, in superbiam finiri; invidiæ semen in invidiam exercere; ambitionis lolium in ambitiosam stirpem surgere; avaritiæ vepres in avaritiam propagari: quale ovum, talis & pullus, quale semen, talis & seges. Quævis autem tentatio tantò periculosior, quanto ignotior. Diabolus enim non tantum se transfigurât in Angelum lucis, sed in ipsam meridianam lucem. At Deus protector suos à sagittâ volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursum & damonibus

2. Cor. c. 11. v. 14. Ps. 90. v. 6.

Quis dicatur demon meridianus.

Meridiano liberat. Meridianus demon est, qui mollissimo accessu subdubitanter arsmat ad frontem perficandam: Quid hæret, aut quid metuis? viâ rectâ graderis, nec malis rationibus niteris; auctacter perge. Non est, quod formides; feliciter succedent omnia. En meridianus ex orco Angelum. Sunt fures holoserici splendide vestiti, quos nihil minus esse suspiceris, quam exercitatos è Mercurii familia Mercenarios, donec crumena secta deprehendatur in manu furtivâ. His personatis furibus simillimus demon; Angeli splendores induit, familiarissimè accedit, omnem mentitur humanitatem, suadet, ratiocinatur, docet, instruit, ut quàm occultissimè decipiat. Cave, hunc suasorem; fuge palliatum hunc philosophum, diacarius est, fur est. Fur autem iste non venit, nisi ut furatur, & macet, & perdat. Hic primum & optimum est seipsum identidem commonerere: Attende tibi; istud est tentatio, & hæc ejus origo.

Ioan. c. 10. v. 10.

Bern. tom. I. festo die Sanctorum omnium, serm. x. mihi pag. 370.

Bernardus primum omnium tentationem oculis subjiciens: Quid putamus, inquit, quàm plurimi usque hodie factum illud graviter dijudicant, & tamen insipienter imitantur. Indignantur adversus Adam, quod obedierit voci uxoris sue plus quàm Dei: & ipsi quotidie Evam, suam carnem videremus Adam in eo articulo positum: ascendentibus cogitationibus in cor ejus, coarctari inter precem uxoris, & præceptum Creatoris: nonne clamaremus adversus illum, dicentes: Cave tibi miser: vide ne feceris, seducta est mulier, non acquiescas ei. Vt quid ergo, quoties apprehendit nos tentatio similis, non persuademus similiter nobis ipsis?

Quando igitur vel levioris noxæ species, & vel sola peccati umbra se prodit, quisque sibi ipse dicat: Eho pharmacopola venit cum inauratis carapotitiis; fur holosericus, demon meridianus inserpit ad tentandum: Attende, ac tentationis originem explora. Labori ne parce; modo omnibus resiste. Virtus vera nunquam est otiosa.

CAPUT VII.

Septimus resistendi modus.

TENTATIONUM ILLECEBRAS VITARE.

Triplex Diaboli tentatio: 1. Sui nominis & formæ defensio. Eccli. c. 14. v. 5.

Ioabus Abalonem in quercu harentem conto triplici tentatione adoritur. Prima est sui nominis & famæ defensio. Qui sibi nequam est, ait tentator, cui alii bonus erit? Qui suam ipse famam negligit, in seipsum tyrannus est. Hæc tamen nominis sui tentatio, nisi moderata sit & prudens, in mala non levia impellit. Hinc enim ira, fastus, impatientia, animique nascitur perturbatio. Hinc remedia quærentur ad tuendam famam non legitima, nimis acerba. Hinc simulatè multa fiunt & fictè, modò nesciamur os populi, & apud omnes bene audiamus. Hinc omnia aiorum dicta & judicia sæpe non ex vano hausta creduntur temeraria: Quis enim omnibus satisfaciatur, ajunt, vitæ rationes exponere parati sumus, famamque nostram & ore & manu propugnare.

2. Sui nominis & famæ incuria.

Alterâ priori est opposita. Sunt enim qui nihil penitus curent, quidquid de se dicatur. Offensioni sunt, nec adeò pudicè ac sanctè vivunt. Hinc sermones non optimi. Illi tamen inaniter semet solantes: Sinamus, ajunt, homines loqui, cum anseres id nesciant. Rudissimæ plebis proprium est, aliis obrectare. Quid enim hos malevolorum sermunculos moremur? Hoc nobis utile, hoc commodum, hoc volupe est; jam alii dicant, quod volunt. En & illi & isti ad extrema vergunt, illi nimium, hi nihil curant; nimirum medio gradî difficile. Quivis igitur suas actiones probè inspicat. Si malæ sint, tantò magis culpandæ, quantò magis publicæ. Si bonæ sint, considerandum an aliter loquentes, ex ignorantia, simplicitate, nequitia id faciant, quod in aliis vix unquam fatis emendabitur.

Terrium Tentamentum est prædestinatio, seu, divina ad æternam vitam electio. Hac tentatione non facile intricatur, quisque rationes suas bene composuerit cum Deo, sic enim de se sentit. Ego vasculum è luto sum: quid quid meo figulo placebit, quidquid ipse de me statuerit, id mihi placebit, sive alto me locare, aut humi affligere me voluerit; in ipsius manu sum testa famia. Et quando hæcenus tam copiosis tamque eximiis à Deo beneficiis ornatus sum, non possum nisi optima que ab illo expectare: operi manuum suarum porriget dexteram. Scio, quòd Deus immensæ miserationis patet eos omnes, qui serio suam ad ipsius voluntatem conformare, itaque ad ipsius arbitrium & vivere & mori cupiunt, non velit, non possit æternæ morti addicere: Atqui ego unicè hoc cupio meam omnem divinam voluntati subjungere. Intellexisti, diabole, hunc syllogismum? nunc potè gradum refer, & cum tuis syphantiis discide. Prædestinationis arcanum ego non scrutor. Quid, oro, fatanas adversus hunc talem potèst? Præferim si accedat, quod jam explicaturi sumus: Tentationum illecebras vitæ. Qui seipsum resistendi modus est, de quo nunc plura.

S. I.

Parietes ligneos hortis sepiendis, parietes lateritios domibus claudendis, sæpius & ubique videre licet; parietes ferreos & chalybæos thesauro custodiendo forsitan nunquam vidimus: de hoc tamen Venerinus canit:

Hic murus aheneus esto. Nunc conficere sibi, nullâ pallefcere culpâ; Ter si resurgat murus aheneus.

Verè triplex, aheneus, adamantinus est murus adversus tentationes, & omnia eorum irritamenta. Nunciamus tibi. Boræ conscientia sanè robustissima, non tamen à tentationibus secura est; at verò semper esse occupatum, à laboribus honestis nunquam ferriari, triplex, aheneus, ter resurgens murus est. Præforam Patrum non est paræmia. Occupatus ab uno diabolo, otiosus à mille vellicatur, trahitur, tentatur. Qui non laborat, sine muro est, diabolorum ludibriis expositus.

Putem ego, si Antistes, si Decanus, si Rector, si Guardianus in suo quisque cœnobio aut collegio rem bene geri velit, hoc modis omnibus agendum illis, ut sui omnes semper sint occupati, nec unquam vel horulæ parte orientur. Si istud impetraverint, in ceteris omnibus religiosa disciplina non agrè sancietur. Ubi feræ & cessatio, ubi desidria & iners otium, ibi claudicant illa omnia, labat disciplina, languent studia, silentium exulat, perestrepunt colloquia, videntur symposia, somnus imperat, diabolus triumphat: ferè nusquam res bene geritur, cum nihil agitur. Sanctus Ignatius Lojola legem quadragessimam quartam hanc scripsit: Omnes quamdiu corpore bene valent, in spiritualibus vel exterioribus rebus habeant, in quo occupentur; ne otium malorum omnium origo, quoad ejus fieri possit, domi nostræ locum habeat. Quemadmodum homo contagiosus peste infectus, ulceribus, chironiis ac pestiferis plenus, in nullum domus angulum admittitur, ne lues propagetur; ita otium pestis ipsissima, contagio fœdissima, nullo ædium hypocautissimo in nullo loco, non conclavi, nullo cubiculo, non linâ, non stabulo, non ambulacro ullo recipiatur; nihil loci reperiat; ex omnibus undique angulis eliminatû & proscriptum sit; nusquam unquam totâ domo inveniatur ullus, qui sibi permillum puret ex toto ferari. A primo die exordio ad usque postremam clausulam labor continuus quæritur, ut omnes occupet. Sed nunquid semel iterumque de die licebit respirare? Ita, licebit; sed hæc ipsa respiratio non penitus sit otiosa, suas & illa tam loquendi quàm agendi leges